

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.

Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 666.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

Tűrszerkesztő:
Dr. Ambrózy Ágoston

Felolós szerkesztő:
Dr. Buza Barna

Tűrszerkesztő:
Dr. Székely Albert

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyé-
szám ára 10 fillér.
Hirdetéseket a legutányoabb árban közlünk.

A nemzet parancsa.

A magyar alkotmányt császári parancsra lábbal tiporták s a nemzet jogait, hazánk szabadságáért, függetlenségéért küzdő országgyűlést törvénytelenül elnapolták. Alkotmányunk védelme így a törvényhozás terméből kiszorult és az egész nemzetre háruult. Hogyan védekezünk, hogyan teljesítsük legszentebb honpolgári kötelességünket a törvénytörő zsarnok önkényével szemben: ezt határozta el a képviselőház egyhangulag. Olvassátok el, mint a szentírás ígét és cselekedjétek a szerint, mert ez a nemzet parancsa.

A határozat a következő:

A képviselőház az országgyűlésnek királyi leirattal történt elnapolását, mely nyilvánvalólag a nemzeti képviselőalkotmányos jogkörének s egyáltalában a nemzeti akarat törvényes megnyilvánulásának kijátszása végett eszközöltetett ki, **alkotmányellenesnek nyilvánítja**. Ebből következőleg alkotmányellenesnek nyilvánítja a kormányt, mely hivatalban maradását s további kormányzását is, mint amely öntudatosan ellentétbe helyezkedett a nemzeti akarral. Kimondja azonfelül a Ház, hogy az ily alkotmányellenes kormányzattal szemben a legszigorubbán érvényesítendő alkotmányunknak az a sarkalatos tétele, mely szerint **országgyűlésileg meg nem szavazott adót beszélni és ujoncot kiállítani nem szabad**. Ez a kormány ugyanis nem csupán országgyűlésileg megszavazott költségvetés, tehát adó- és ujoncjuttalék nélkül akarván az állam bevételeit beszélni, kiadásait eszközölni és védeje fennállásáról gondoskodni: hanem készülné mindent megtenni a képviselőháznak a költségvetési appropriációt, tehát az adó- és ujoncjuttalékot megtagadó határozata ellen, vagy amivel egyenlő jelentésű, ezen ügyben való országgyűlési határozat hozatalának saját alkotmányellenes elnapoló intézkedése által történt szándékos megfúszásával. Ebből folyólag a képviselőház különösen megállapítja azt, hogy a kormányt ezen eljárás által teremtett helyzetben a véderő létszámának az 1888: XVIII. t.-c. alapján a **póttartalékosok behívásával vagy a három évet kiszor-**

gált védkötelesek visszatartásával csökkentett kiegészítése szintén tilos és törvénytelen. Mert az a most egyenesen megtagadott, vagy a végrehajtó hatalom célzatos intézkedése folytán meg nem szavazott ujoncjuttalék, tehát az országgyűlés ujoncjuttalékajánlása, illetőleg megtagadása jogának szándékos kijátszására szolgál, s eme jog eredményes gyakorlásának megfúszására. Ez pedig semmiesetre sem volt ama törvény szándéka, ezt a célt az alkotmány sem érte a törvény azon különös körülmények alatt, melyek fenforgásához szó szerint köti a létszámkiegészítés rendkívüli módjainak megengedését.

Megállapítja továbbá a Ház, hogy az alkotmányellenes működő kormány nemcsak egyáltalán nem teljesítheti az 1867: XII. t.-cikk által a **kereskedelmi szerződések** megkötése körül a felelős minisztériumra ruházott teendőket, hanem ez a kormány épen e helyzetnél fogva, amely a politikai felelőség érvényesítését vele szemben gátolja, minden mentesítést kizáró módon áll a jogi felelőség sulya alatt az 1899: XXX. t.-cikk intézkedéseinek, jelszül pedig azon tilalom megtartása tekintetében, mely szerint az autonóm vámtarifa létrejövetele előtt idegen államokkal kereskedelmi szerződés megkötésére nézve tárgyalni a nem szabad.

Végül a képviselőház szükségesnek látja az alkotmányellenes elnapolásnak és kormányzásnak a **közösügyi kiadásokra** kiható különleges jogi következményeit is megállapítani. Az 1867: XII. t.-c. 18. és 33. §§-ai világosan körülírják a közösügyi quota megállapításának módját, melyhez mulhatatlanul megkívánható első lépés az országos bizottság megválasztása és törvényeszerű működése. Ez utóbbinak egyik feltétele jelenleg az idézett törvény 10. és 20. §§-ai szerint a felelős kormány befolyása. Ha tehát quota-bizottság megválasztása és törvényeszerű működése az országgyűlésnek alkotmányellenes elnapolása, illetőleg a kormány

alkotmányellenes helyzete által lehetetlenné tétetik, hiányzik az idézett törvény értelmében utóbb bekövetkehető fejedelmi döntés jogos, nélkülözhetetlen törvényes előzménye. És így e fejedelmi döntés sem történhetik meg törvényesen, jogérvényesen, mert semmi előfeltétel nincs meg a quota törvényes megállapításának lehetőségére.

Mivel pedig az 1867: XII. t.-c. 16. §-a világosan kimondja, hogy a két állam hozzájárulási aránya előre megállapítandó, ugy ilyen törvényes megállapodás nem léteben nemcsak hiányzik a költségek folyóvá tételéhez, hanem magának a megszavazásnak törvényeszerű előfeltétele is, úgy hogy **minősített alkotmányértést követ el az a kormány, amely bármely összeget szolgáltat a magyar állampénztárból a közös kiadások fedezésére**.

Mindezek alapján a képviselőház kimondja, hogy a kormány nemcsak súlyos alkotmányértést követett el a Ház elnapolásának kieszközölésével, hanem hogy fennállása és egész kormányzata alkotmányellenes, hogy az állami jövedelmeknek, különösen a közadókra igénybevetelére és az állami kiadások eszközölésére feljogosítva nincs, hogy a véderő kiegészítését, illetőleg létszámának fenntartását törvényesen nem eszközölheti sem ujoncozás által, sem az 1888. XVIII. t.-c.-ben megjelölt rendkívüli módon; a kereskedelmi szerződésekre vonatkozólag idegen államokkal nem tárgyalhat és hogy különösen tilos neki a közös ügyek fedezésére a magyar állampénztárból bármely összeget fordítani.

Ha a kormány ezen tiltott ténykedéseket mégis teljesítené, a Ház a kormány összes tagjait előre figyelmezteti a törvénytelen tényekkel összekötött **anyagi és büntetőjogi következményekre. A törvényhatóságokat** pedig emlékezteti a Ház alkotmányvédő, hagyományos feladatukra, figyelmezteti őket az 1886. évi XXI. t.-c. 21. §-ára és az 1504: I. t.-c. 5. és 6. §§-aira és **elvárja tőlük, hogy az alkotmányellenes**

kormányzatot támogatni nem fogják.

Es végül a Ház kifejezi azon törhetetlen bizalmát, hogy a nemzetnek szigoruan törvényes védelmi küzdelme diadalmas-kodni fog az alkotmány ellen intézett támadás felett. És biztosítja a nemzetet, hogy az alkotmányos rendnek helyreállítása után legsürgősebb kötelességének fogja ismerni, hogy az alkotmány biztosítékain, az egyesek jogain és a nép jólétén netalán ejtett sebek orvosoltassanak. Ami szenvedések időközben a nemzetet sújtják, ami megrendülés az uralkodóház hatalmi állását érni fogja, a megtorlás időpontjáig, a nemzet és a történelem ítélőszéke előtt azokra hárítja a felelőséget, akik a kifejezett nemzeti akarat érvényesülését még alkotmányértés árán is meggátolni iparkodtak.

Leközölték ugyan már a nemzet ezen parancsát a napi lapok is, mi azonban nem véllünk fölösleges munkát teljesíteni, ha ezt a lapok hasábjain is közreadjuk, hogy mindenki elolvashat, azt láthassa és tudhassa, hogy a mai vadság viszonyok közepette mi a teendője egy becsület magyar hazafinak.

Ezzel kapcsolatban leközöljük itt az 1504. évi I. t.-c. ma is érvényben levő következő paragrafusait.

5. §. Ha pedig valamely vármegye valami adót vagy bármi segélyt önszántából és nem az egész ország megegyezésével és akaratából, tudniillik az országglakosok közönséges gyűlésein kívül s így az ország régi szabadsága ellenére ajánlana vagy szolgáltatna bármi módon és akármely keresett szín alatt a királyi felségnek: akkor az ilyen vármegye nemeseinek a közönségét egyetemben legott a hitszegés vagy hamis eskü büntetésében és becsületének s emberségének elvesztésében marasztalnak s elítélnék s az ország többi nemeseinek a testületéből ki-zárnak és kirekesztettek kell tekinteni.

6. §. A mely ekképen elítelt nemeseket az országglakosoknak azután tartandó közönséges gyűléseiben az országglakosok közönsége, tetszés szerint mint hitszegőket és becsület s emberségvesztetteket s azok testületéből kirekesztettek úgy vagyonukban, mint személyükben szabadon megbüntethesse, megfenyít-hesse és elmarasztalhatta.

Karc az alkotmányért.

A magyar országgyűlésnek arról a nagy üléséről jövök, a melyhez fogható nagyságu és fontosságú nem volt 1861 óta.

A lelkiem tele van annak a nagy történelmi jelenetnek izgalomával, elkeseredésével, gyűlöletével és fellángoló, elszánt elhatározásával.

A kocka el van dobva. A magyar nemzet harcbaszállott az alkotmányértó királylyal. Igen: az egész magyar nemzet küzd a zsarnok erőszak ellen, mert az az egypár hitvány, aki még mindig ott áll a Tisza gázsgái mellett, nem számítható többé a magyar nemzethez.

Amilyen nagy volt az elhatározás, olyan erős, olyan rendületlen legyen a kitartás. Szálljon belénk a vértanuk lelke, szálljon belénk Kossuth Lajos holtig hajthatatlan szelleme. Most legyünk elszántak, most legyünk magyarak!

Hallottátok a nemzet parancsát; a képviselőház határozatát. A nemzet szava az, és mind, aki magyar, engedelmeskedik neki.

Kéziratot küldött az országgyűléshez ő felsége, a magyar király. Törvény és alkotmány ellenére elnapolta benne az országgyűlést, hogy azalatt szabadon garázdálkodhassék az alkotmány ellenére kinevezett kormány. A kézirat felolvasása után pedig megszólat ő felsége a magyar nemzet, s megparanosta hogy az alkotmánytalan kormány számára nem szabad pénz és katonát adni.

Lehet-e magyar ember, aki a nemzet parancsának nem fog engedelmeskedni? Mikor a magyar nemzet harcban áll a magyar királylyal, csak a hitványak, csak a nyomorultak állhatnak a nemzetellenes pártra.

Beálltanak egy huszmilliónyi nemzet élére egy kormányt csupa nullákból, szellemileg értéktelen, vagyoniilag elzülött emberekből, akiknek először az adósságaikat kell kifizetni, hogy az ellenök kitűzött árveréseket beszüntethessék, oda álltanak a magyar minisztériumok élére olyan frátereket, akiknél tudás, képesség és tisztesség dolgában végtelen sokkal különb akármelyik osztálytanácsos is: — lehet ennél pimaszabb arcucsapása a nemzetnek?

S képzelhető-e mérhetlenebb inpertinencia, mint mikor Fejérváry előáll egy hosszu, sürgős munkaprogrammal, emlegeti a munka és kenyér után várók százezreit, akik miatt sürgösen kell letárgyalni a beruházási törvényt s rögtön utána beadja a királyi kéziratot, amelylyel elnapolja szeptemberig az országgyűlést?

Az ugynevezett szabadelvűpárt pedig mostantól fogva minden tisztességes ember előtt csak

megvetés és utálat tárgya lehet. Nyomorultabb, aljasabb szerepet még emberek nem vittek, mint ez a Tisza parancsa alatt álló száznalmas, silány csoport. Nemzet ellen nem lehet nagyobb vétkezni, mint ezek vétkeztek.

Ugy tettek, mintha ők is bizalmatlansággal lennének az új kormány iránt. De a bizalmatlanság megszavazását ők akarták megakadályozni, mikor azt követelték, hogy az elnapoló kéziratot előbb olvassák fel. S mikor a nemzet igazi képviselöje kimondta, hogy bizalmatlan a kormány iránt s a törvénytelen elnapolás ellen tiltakozik, ez a sötét csapat azzal akarja elvenni ennek a fenséges megnyilatkozásnak az erejét, hogy a pártértekezletön érvénytelennek jelenti ki a képviselőház határozatait, mert az elnapoló királyi kézirat beadása után keletkeztek.

Ennél gyalázatosabb, nyomorultabb határozatot még emberek nem hoztak. És ettől fogva Tisza — aki az egész Fejérváry féle gázsgáz értelmi szerzője volt — és aki a bandájában megmarad, ki van köösítve a nemzet tisztelétből és becsüléséből.

Megvetéssel és undorral forduljunk el ettől a gyászos csapattól. Az ő hitványságuk nem fogja akadályozni a nemzetet magasos céljai elérésében. A képviselőház határozatához tartjuk magunkat, annak engedelmeskedünk: ez a mi fegyverünk, evvel fogjuk kivívni megsértett alkotmányunk, elrablott jogaink diadalát!

Táborszernagy ur Fejérváry első szereplésében is igazi osztrák tábornoknak bizonyult: vitézül megretírált, kiszaladt a képviselőházból egész hitvány kompániájával együtt.

Majd szalad még az országból is az egész osztrák szolgahad! Az isten legyen nekik akkor irgalmas!

b. b.

Császári gazemberek.

A legalkotmányosabbnak nevezett Habsburg végre kirugta a bársonyszékéből azt az embert, kit én ezen a helyen ugy ösmerttem annak idején, midőn miniszter lett, hogy soha Magyarország veszedelmesebb politikai himpellért meg nem látott. Ösmertem s beláttam az ő lelki világába. Ráemlékeztem hiuz arcára, kigyó tekintetére, midőn mint szigorló ifju a képviselőház karzatáról vad tekintettel nézett a függetlenségi pártra, mely apját támadta.

Bosszu, véres bosszu, irtóztató gyűlölet hevitette azt a szerencsétlen elvakult örültet, aki képes volt elárulni legszentebb törvényünket, alkotmányunkat csak hogy bosszút álljon azon a párton, mely teljes joggal kiűldözte s megbuktatta az ő boldogtalan emlekü apját.

Mindenre képesnek tartottam ezt az embert és azért nem is csodálkozik azon, hogy halálusájának végperceiben még egy óriási veszedelmet zuditott a nemzet nyakára: a császármínisztériumot.

A legalkotmányosabbnak nevezett Habsburgi, igaz, hogy csak akkor rugta ki őt és bandáját, mikor már a nemzet haragjának és megvetésének arculütései szerte csattantak rajtuk s végig zugtak az országban, de viszont válaszul arra a szerényhangu lojalis felíratra megajándékozta a nemzetet egy olyan hitvány bérencbandával, aminőt még Muszkaországban kívül egyetlen európai fejedelem sem mert megtenni a XX-ik században.

Beszélnék már egyszer egyenesen és nyíltan. Ne mesélgezzünk mi Ausztriáról, mikor mi nem is gondolunk az osztrák népre, a mely jó, szorgalmas s maga is eleget tür és szenved. Ne beszéljünk Bécsről, mert magunk is tudjuk, hogy Bécs és népe szereti Magyarországot népét és még ma is hálvál emlékszik arra az időre vissza, amidőn mi magyarak kényszerítettük ki részükre az alkotmányt.

Ausztria és Bécs alatt a gaz kamarillát és egyenesen a Habsburgokat értjük, tehát beszéljünk egyenesen velök és róluk.

A legelső magyar embert, a legalkotmányosabb fejedelmet I. Ferenc Józsefet legalább tiszser láttam az életben, hallottam hangját, beletekintettem irásába miialatt, ő azt olvasta oly közel állottam hozzá s valahányszor láttam, az én lelkemben felelevenedtek a magyar történelem nagy fejedelmei, felejtetlen alakjai s az ő fejüket körülözöző nimbus sugarait láttam én Ferenc Józset homlokán viszfényleni.

Politikai kalandorok, császári gazemberek eltörölték ezt a nimbuszt az ő fejéről s a maga rideg komorságában egyedül a kétegy sást látom fölötte, éles karmaival, amint belemarkol Magyarország ezeréves alkotmányába.

Már nemcsak a hazai, de az osztrák és más külföldi lapok véleménye is kialakult atekintetben, hogy elősmerik, hogy a császári hazaáruló kormány a legaljasabb törvényteleniséget követte el.

Nem katonához, nem tábor-szernagyhoz, hanem egy bakonyi rablóvezérhez méltó cselekedet volt, amit Báró Fehérváry baka káplár és császári briganti miniszterelnök elkövetett. Ez az az igazi hagyományos szellem, amely az ő h dseregében uralkodik; ez hát az a katonat becsület? Egyik zsebéből kivisz a császári biztos egy királyi kéziratot, melyben kedvelt magyarjaival tudatja Ferenc József, hogy kik azok a hazaáruló hitvány

szennyek, akik vállalkoztak az alkotmány elrablására, szemfényvesztésből még ez a császári komisz bakakáplár egy pár törvényjavaslatot is elővesz, hogy leakarja tárgyalatni, pár percel később a másik zsebéből a 400 esztendő Habsburgoknak császári kéziratát veszi elő s elrabolja evvel a szólásszabadságot az egész népképviselöbe veteti hitet és széjjeltépi az alkotmányt.

Az ugynevezett szabadelvűpárt 30 éves gázsga és hazaárulása ime végre teljesen kipattant a maga meztelenségében.

Lassan, lassan gyengítették a magyar nemzet jogait, az alkotmányosság leple alatt tudatosan csúllak ami népünket, port hintettek a szemünkbe, de a legnagyobb politika örült himpellér s a komisz császári baka káplár kiabrándította végre még a jóhiszeműket és kételkedőket is.

I. Ferenc József előde ellen 1848-ban önvédelmi harcot folytattunk. 1905-ben I. Ferenc József forradalmat csinál ellenünk.

Erre feleltünk az, hogy a nemzetgyűlés parancsát minden magyar vessé a szívébe, minden szava, minden betűje ennek a feleséges határozatnak szentírás s aki azt meg nem tartja s másokkal meg nem tartatja, az elvetemült hitvány hazaáruló, azt verjük ki a társaságból, azt üsse arcul aki nem gyáva s azokkal még ha saját édes testvérünk is szakítsuk meg az érintkezést, mint a legförtelmesebb gonosztevőkkel, mert ma nincsenek elvetemültebb, nincsenek hitványabb, nincsenek megvetettebb bitangok Magyarországon, mint a kitarott császári gazemberek!

A társadalmi aktiót pedig vegyék kezükbe a magyar nők.

Ti honleányok, hazám gyönyörűségei virágai, a ti lelketek tisztábbak a micinknél, a ti szívetek nemesebben és hevesebben dobog, mint a miénk, legyetek nagylelkűek a jutalmazásban, kérlelhetlenek a megvetésben!

Kebletek lángoló tüzesége, szemetek ragyogó csillogása önjöngő honszerelmet öntsön az ifjakba, de amelyik lérfiu nem tudja ma mi a haza iránti kötelessége, attól forduljatok el, ne hallgassátok meg szavukat, ne nyujtsatok neki kezét, mulatságokban, bálokon és majálisokon ne táncoljatok az ilyen korcs fajzattal és sujtsátok le őket tüzes tekintetek villámaival, hogy utálat és megvetés s a hazaárulás iszonyu átka kísérje őket, őket a császári gazembereket időtlen-időkig.

Dr. Székely Albert

Hogy gondolkoznak az állami tisztviselők? Jellemző a nemzet lelkes, elszánt, önfeláldozó hangulatára az a levél, amit szerkesztőnk kapott egy messze vidéken lakó állami tisztviselőtől.

Szerda és csüförtökön nagy blousvásár
SZEGŐ SÁNDOR divatruházában
 Sátorlajnyhely, Fötér (Kellner-fele ház).

Több mint 500 darab
 selyem, angol zephir, vászon, szövet és batistsblousok még eddig nem létezett áron lesznek eladva.

Kizárólagosan csakis ezidei ujdonságok!

Az érdekes levél így szól:

„Nagyságos uram!

Örömmel olvastam a napilapokból, hogy Zemplén vármegye megújult, hogy méltó Kossuth Lajoshoz. A tisztviselők ne talán felelősségteljesen a segélykérdés életbe lépésére még a leghevesebben eszmé. Az 5 tagú bizottság által kidolgozott tervezetet mint Zemplénmegye szülöttének szíveskedjék megküldetni. Szegény ember vagyok nagyon, de ha nélkülözniem kell is, büszke leszek rá, ha vármegyénk hazafias tisztviselőinek segítségére én is elküldhetem filléreimet. Kérem személyemre a nyilvánosságát megkímélni. Adjon Isten erőt, mindnyájunknak. Isten óvja drága hazánkat a válságos napokban!

Nem kell ehhez magyarázat, fényes tükre ez a levél a nemzet érzésének. Mert ahogy ez az egy hazafias tisztviselő, úgy érez ma mindenki Magyarországon.

Talán még nem lesz szükség arra, hogy közadakozásból fedezzék a tisztviselőink fizetését, talán még nem vetemedik ennyire a kormány, — de könnyen elkövetkezhetik az idő, mikor szükség lesz a nemzet áldozatkészségére. Azért esik jól, előre látni, hogy nem fog hiányozni ez az áldozatkészség.

Áldja meg az isten a levél írójának nemes jó magyar lelkét, igaz hazatiságot!

A MEGYE ÉS VÁROS

≍ A polgármester fegyelmi ügye.

Tudva van, hogy Székely Elek saujhelyi polgármester ellen több rendbeli ügyben fegyelmi eljárások vannak folyamatban. Ezek közül az egyik első fokban befejezést nyert azzal, hogy a fegyelmi válsámtények az erőkezelés és pénztári készletek törvényellenes kamatoztatása és e kamatoknak jutalmul való szétosztása miatt a polgármester büntettségét kimondták, öt dórálásra ítélte és ellene a vágyoni felelősséget megállapította. A tiszti főügyész a hivatalos felszólítását javasolta s mivel a fegyelmi válsámtény nem fogadta el az ő helyes érvelését, felelősséget jelentett be. Ez ügygel különben lapunkban még részletesen fogunk foglalkozni.

≍ Felelősség a Széchenyi kert bérbeadása miatt. Lapunkban említettük már, hogy a városi képviselőtestület megengedte volt Weisz Miksa kávésnak, hogy a Széchenyi kertnek az insurgents emlékszólop és kath templom közötti részét 100 kor. évi bérért kávéházi kerthelyiséggé átalakíthassa. Mint értesültünk a képviselőtestület ezen határozatát többen megfélembizték. Felelősséget indokáltak közül megemlíthetjük, hogy szerintük a határozat megcsinált, mert a templom közelében ily mulató hely nyitása meg nem engedhető; s mert ily bérbeadás csak nyilvános árlejtés után eszközölhető, a mikor is a 100 korona évi bérnél nagyobb bérösszeg lett volna elérhető s végül, mert oda pénzügyi törvényeink értelmében italmérsi engedély ki nem adható.

≍ Pályázat jegyzői állásra. A lemondás folytán megüresedett és 1000 koronára kiküldésintendő évi javadalmalmal javadalmazott, eseményei segédjegyző-anakönyvvizető helyettesi állásra pályázat hirdették. A pályázni szándékozik kellőleg felszerelt pályázati kérvényüket 1905. évi július hó 15-ig nyújthatják be a varannói főszolgabíróhoz. A pályázóknak a tót nyelvet szóval és írásban bírniki kell, s esküvel okleveles egyének fognak jelöltetni.

HIREK.

≍ Zemplénvármegyei orvos-gyógyszerész egyesület parádi kirándulása.

Látni és tapasztalni! És nemcsak a gondatlanul élő gazdagok, vagy ismeretekre szomjázó komoly tudósok vágya, hanem kell, hogy a hitvátság jelzője legyen az orvosi karnak is, mely az emberiség jólétének elsőrendű szolgálatában áll.

E szempont vezette a zemplénvármegyei orvos-gyógyszerész egyesületet abban az elhatározásában, hogy a hasznosat a kellemessel egyesítve, minden évben hazánk más-más vidékére fog testületileg kirándulni. Ebben az évben a gróf Károlyi Mihály uradalomhoz tartozó parádi gyógyfürdőre és gyönyörű vidékére került a sor. Sajnos azonban, hogy az alkalommal sokkal kevesebben verődöttünk össze, mint máskor; pedig sokat vesztettek, a kik elmaradtak. Innen Ujhelyből dr. Löcherer Lorincz vm. főorvos és egyesületi elnök vezetésével június 16-án, pénteken a budapesti déli vonattal nyolcan indultunk, egyesületi tagtársak.

Sárospatakon 3, Kál-kápinán 2 kártárs csatlakozott hozzánk és este 7 órákor érkezünk meg a parádi vasúti állomáshoz, hol Koppái J. főúrdögagató várakozott reánk és uradalmi fogaton elvitt minket az állomástól fél órára fekvő gyógyfürdőbe.

Az ut hegyek közt olvonul, szakadatlan kesztyenyefa által — a természet remek alkotása, melyen egyttal a hozzáértő gondos köznyoma is meglátszik. A fürdőtelepen dr. Brem János fürdőorvos, Görög K. gyógyszerész, dr. Turcsányi László hevesmegyei főorvossal ellátott várak reánk és fogadtak minket az ott egybegyűlt kártársak és uradalmi tisztok. Megismerkedés után sétautat tettünk a telepen, mely első látásra is meglepően hat. Minden, a mit e sétauton láttunk, az utak, kertek, vízforgó medence gyönyörű és dicséretre méltó volt. — Este a nagyvendéglőben a grófi tulajdonos vendégei voltunk fejedelmi vaerosan, melyet pohárköszöntők élénkítették. Szombatn reggel korán kelünk, fürdő és reggeli után a fürdőtelep alapos megtekintése következett, meggyőződünk arról, hogy Parád bizvást mondható mint a fürdőnek. A remek éghajlat mellett kitűnőek a lakás és élelmezési viszonyok is. Kiváló konyhái vannak 10—12 szaladában a szobák árai 1—12 korona között váltakoznak. Hidegvízgyógyintézete magában is vonzhatja a vendégeket a Mátra körébe.

Vilásreggeli után fogaton a parádi üveghegyre rándultunk. A gyári fűtőszek a legnagyobb készülékkel és jókaraattal magyarázták meg és demonstráltak az üvegdevények gyártását és teljes elkészítését.

Parád községén is át kellett mennünk, gyönyörködhetünk a mintaszerű köztisztaságban; úgy látszik, itt nemcsak a városi előjárásnak, hanem minden egyes háztulajdonos-

nak és lakónak teljes érzéke van a köztisztaság iránt.

Ebédre ismét a fürdőtelepen voltunk, természetesen most is az uradalmi pazar vendégszerető élveztek. Társaságunk ekkor újabb megszaporodott, mert tisztelőinkre ismét több vidéki kártárs érkezett. Ebéd közben a hevesiek jeles főorvosának meghívására Egerbe utazunk, havá d. u. 6 órákor érkezünk. Az egriek testületileg fogadtak és a történelmi jelentőségű régi érseki város nevezetességei megtekintése után baráti vacsorán voltunk együtt 11 óráig, míg a hazafelé vitt vonathoz indulnunk nem kellett.

Kirándulásunk szórakozásokban gazdag volt, a közmondásos magyar vendégszeretet igaz hálára kötelezett, de a mi a fő: bátorítást nyert és megerősödünk a magyar orvosok hazafias feladatában, mely a magyar fürdők népszerűsítésében áll.

Magyar pénz ne vándoroljon ki a külföldre, csak ha muszáj! Erre gondoljunk tisztelt kártársak és erre gondoljatok ti is, magyarok, kik szórakozást és gyógyulást kerestek.

Dr. Roboz.

— **Halálozás.** Ma délután temettek el ismét egy fiatal családapát, dr. Embert Lászlót az egész város részvétele mellett az Ember, Bende, Ceiner s Bohner-családok fajtalmakíséri örök nyugalomra.

— **Himnlóoltas.** Az érdeklét közönséget ezaton figyelmeztetjük, hogy dr. Stern Armin városi orvos meg mindig olt himlőt hetenkint kétszer: szerdán és szombaton d. u. a rendőrkapitányság épületében.

— **Az ujhelyi uszoda.** Alig hogy megnyitott az ujhelyi uszoda s alig-hogy belemérszkedik az a par ember, aki szükségét érzi a 18.000 lakos közül, hogy hideg vízben fürdjék néha napján, már is panaszkodik hangzanak. Először is a fürdés drága s főleg abszurd, hogy 10 éven aluli gyermekek is pl. ugyanannyit fizessenek, mint a felnőtt emberek. Ugy, hogy ha egy anya 2—3 gyermekévelnaponta el akarja menni fürdőni egy hónapban 30 Ft-ja kerülné, v. l. naponta 2 koronába. Ez képtelenség; nemcsak a gazda, embereknek, de a középvaonyonaknak is alkalmat kell szolgáltatni, hogy gyermekeiket elvihessék néha az uszodába megfürésztetni.

A kabinok nem lesznek naponta, vagy mondjuk esténként kiséperve. Piszok, por, pókhál, cigaretta maradványok napokig ott fekszenek. Ezáltal irtoztató a sok bolha, amit az ember hazaszállt magával.

Szigorú kötelezettségévé kell tenni hogy naponta superjek s porolják ki a kabinokat, s legalább hetenkint egyszer egy kézi szivattyúval az összes kabinokat vízzel leönteni s kiurolni, mert máskülönben az uszoda csak emelni s fokozni fogja az ujhelyi közpiszkosságot.

Vége felháborító förtelmes dolgokat írkal fel a deszkafalakra ami jól nevelt diákjúságunk. Még a nagyoknak is arcába szokik a vér azok előlvasásakor, hatta még serdületlen gyermekeket visünk oda fürösztetni. Be kell azonban meszeltetni ezeket a szemérmelenségeket s a felügyelőnek kötelességévé kell tenni, hogy vigyázzon rá, ha ilyen arcátlan gercokök jönnek a kabinból, nem-e írkalják be újra és jelente fel ezeket az erkölestelen suhanokat a rendőrségben, hol szigorú büntetésben fogják őket részesíteni, Mert így valóban tarthatatlan az állapot.

— **Gyászmeze József főhercegért.** A tokaji „Társas kör”, melynek

tagjai majdmind állami, megyei tisztviselők, — élnöke dr. Platty Zsigmond kir. járásbíró által felkérte Korniss János róm. kath. plébánost, tartana gyászmezet az elhunyt József főhercegért. A közszeretnek örvendő plébános a legnagyobb készségevel tett eleget a kérésnek és f. hó 21-én szerdán d. e. 10 órákor énekes gyászmezet mondott a megboldogultért, melyen a Tokajban levő összes állami, megyei és községi tisztviselők testületileg és nagyszámú közönség vett részt. Míse után egy három tagú küldöttség kösözött meg a plébános szíves kéréséért.

— **A Karolineum leánynevelő intézet** f. hó 23-ikán tartotta záróünnepélyét. A program mind a 27 ponton élvezetes volt, de a zenei oktatás eredményes voltának a bizonyítására talán Kulás,Élla (Bartalus „Abránd.”) tiszta játéka volt a legalkalmasabb, míg az ünnepély legkedvesebb pontjai Csokonai „A reményhez” és Vast „La Bavarde” dalának a legszívhezszóbb pontjai Eötvös „Megfagyott gyermek” melodrája, valamint Rácz Sarolta szavaltata (Várady „Az ezüst fátyol legendája”) voltak. Tapasztaltuk itt, hogy van egy terület Magyarországon, ahol a német kommandó ellen nem tiltakoznak. De az „ein-zwei-drei” pontosan betartott világában, ahol a kisleányok kedves ügyesregimentje több dicsőséget szerzett egy esomó névtelen zeneszerzőnek, mint a k. u. k. Armeé a nemkülönböztetve névtelen osztrák tábornokoknak — ebben a pontos, zsinorra mozgó világban jól esett a magyar néplelek édes-bus érzelmi világának oly avatott interpretálását végigélevezünk, aminő a Zettin Flóra cimbalom játéka volt. Nem sorolhatjuk föl itt a sok jeles zongoristát és a sok kis pascsirtát, ellenben meg kell emlékeznünk még az ünnepély impozáns befejezéséről. Ujhelyi Margit k. a. szép záróbeszédében üdvözölte a Gruska Lajos pápai kamarás kíséretében jelenlevő Windischgrätz Lajosné hercegnősszöő kegyelmességét és mondott köszönetet társnői nevében tanítóinak odaadó fáradozásáikért, majd pedig Patsár Gyula hittanár emelkedett beszédében köszöntötte a hercegnősszönyt s a szülőket. A festmények s rajzok kiállításán ki kell emelnünk Behyna Jolán, Szitka Margit, Maláricsik A., Zettin Flóra, Morbacher Adél és Nyomárkay Mária kedves képeit. Az ünnepélyről azzal a benyomással távoztunk, hogy a „Karolineum” minden tekintetben hivatalának magaslatán áll.

— **Egyházmegyei közgyűlés.** A tiszavideki ág. h. ev. egyházmegye az idei rendes közgyűlését f. hó 28—29 napjain Tokajban fogja tartatni. Ezzel kapcsolatban lesz egyzersmind az egyházmegyei lelkészi és gyámintézeti értekezlet is.

— **Elvesztett váltó.** Fehér Ferenc államvasúti felvigyázó pénzt akart váltóra fölvenni a bankban. El is ment a bank épületébe, de mikor át akarta adni a váltót, ijedten konstatálta, hogy azt elvesztette. A váltó 650 koronáról volt kiállítva, s azon elfogadóként ifj. Virág Gyula, kibocsátóként Fehér Ferenc s forgatóként id. Virág Gyula szerepeltek. A szegény kárvalott most attól fél, hogy ezen váltót valaki megtalálja s azt az aláírók ellen fogja érvényesíteni.

— **Megszökött elmeteg.** Nem a helybeli közkörházból, hanem hazulról szökött meg Simkovics Bernát királyhelmei lakos, kik orvoslag már régebben elmetegnek nyilvánítottak. A szökevény állítólag Ujhelyben tartózkodik.

— **Kömvészek gyűlése.** A sátorlaju-ujhelyi kömvészeké f. hó 25-én

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVÍZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

a Magyar Király vendéglő udvarán nyilvános gyűlést tartanak a következő naprenddel: 1. A szervezkedés célja. 2. Az építők munkások helyzete. 3. Egy kidolgozott memorandum felolvasása.

— **Az erdőbényei fürdőben** — mint lapunk értesít — július 8-án vasárnap délután táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendeznek a fürdővendégek.

— **Függetlenségi kör Tokajban.** Örömmel olvassuk a napilapokban, hogy egymás után alakulnak meg a függetlenségi körök a hazafias magyar lakosság körében csupán Tokaj városban, a híres magyar hegylán nem tud megalakulni, pedig megyénk nagyobb helyei már mind egyesültek a nemzeti zászló alá. Mint értesülünk, a lelkes és hazafias vezetők, Székely Károly, Benedek Pál, Dienes Gyula, Margittay József, dr. Szécsény Vilmos urak és még többen nagyban fáradoznak a kör megteremtésén, s csupán a polgárságon mulik az akadály. Reméljük azonban, hogy Tokaj város polgársága aminő szép jelt adta Bernáth Béla megválasztása által hazafias érzelmeinek, mostan sem fog télenlenni maradni. A többi magyar városok és községek példáját fogják követni, most pláne a nagy nemzeti küzdelemben, mikor minden magyar emberre szükség van a csoportosulni fognak a Tokaji függetlenségi kör zászlaja alá. A tokaji polgári körnek kellene kezdeni a hazafias dolgot, és függetlenségi körre átalakulni; majd jelentősen azután tagok nagy mennyiségben!

— **Templomszentelés.** Petróc község rk. hívei az elmúlt évben új templomot építettek. Vasárnap volt az évi bucsu a községben és ez alkalomból szentelték fel az új templomot, amelyben a misét Oppitz Sándor a nagymihályi plébános szolgáltatta.

— **Útonállás.** Hutka Antal nagyazari lakos e hó 20-án Gálszécsről kocsin utazott hazafelé. Zebegnyő körül a székeskereszturi legények megtámadták Hutkát, levonszolták kocsijáról s véresre verték. A csendőrség a verekedőket kinyomozta és átadta őket a bíróságnak.

— **A nyomor.** Arvay Antal, nyugalmazott szinagzagot, hasonnevelő fia leszámolt tegnap délelben Szerecsen az étellel. Volt a szerencsétlen a fináncról kezdve talán minden, a melyre a silány apai nyugdíj képezhető. S bárha mindenütt szeretetreműködő, jobbszóra érdemes, előzőeken becsületes embernek ismerték: a szerencse nem kedvezett neki. Egyik állásból a másikba az üldözött vendégszerelés után, legutóbb a szerencsi m. kir. adóhivatalnál töltötte be ideiglenesen a hivatalosulgi állást. Itt is megkedvelték. Hivatali főnökei kitámasztásba is helyezték a rendszeres kinevezését, mely fölött boldog örömeiben eljegyzését is megtartotta szive választójával. Ez időtől mindketten a keesegető remény örömsugaraiban fűrésztöttek jövőendő álmoképeiket. Csakhogy hát ha az Isten megver valakit, megveri mind a két kezével! — Noha jó minőséggel mentek föl okmányai; elutasították a sorsildóztot. Tegnap reggel kapta meg Arvay Antal a végzést, mely sőtét felhőként borította el lelkét. Elhatározta, hogy szakít az étellel. Egy pár sikertelen kísérletet tett meg a silány kenyér megszerzéséért, aztán jégvesztéstől, azon ürügy alatt, hogy új állást megy keresni, érzékeny bucsu' vet. Döbben megebédelt a nagy szállodában, s azután angol hideg vérről kivette revolverét s mielőtt megakadályozhatták volna szándékában, reménytelen életének 29-ik tavaszán szíven lötte magát. Hét pernyi kínlódás után megváltotta őt a halál az élet terheitől.

— **Házasság akadálytal.** Juhász József kéri ifjú e hó 13-án volt egybekelőndő Cseppely Juliana mádi hajadonnal, e napra tüzte ugyanis

ki a polgári házasságkötés napját a mádi anyakönyvezető. Sütöttek, főztek; megjött a násznép, egy helyből mint a távoli községekből. A kitűzött órában megjelent a mátká pár két tanu kíséretében az anyakönyvi hivatalban; a násznép a lakadalmas házán indulásra készen; a plébánost külön kurír értesítette, hogy legyen készen, mert azonnal jó a lakadalmas nép. Minden helyén volt, minden — készen volt, csak ami fő-fő — anyakönyvezető nem volt sehol. A városházán az egyik sarokban szomorkodott a bíró, a másik sarokban körmölt a főjegyző írnoka. A másodjegyző — egyben helyettes anyakönyvezető — Ujhelyben ünnepelt s még nem jött hazá; főjegyző-anyakönyvezető ur pedig egy kellemesen átumulatott éj fátalalmait pihente puha vöndősein. Lemegy a városi hajdu, alkizattal jelenti, hogy itt a mátkapár: rá sem hederít; le izen érte a bíró, visszaizen, hogy ő most beteg, táviratozzanak a másodjegyző Ujhelybe, s míg az megjő, addig várjanak! Erre pedig — déli 12 óra levan — idő már nincs! Rimánkodnak, mind hasztalan! Kétségre esve szaladnak a plébánoshoz, kérvérik, hogy adja őket össze a polgári kötet megelőzőleg, nehogy minden kárba menjen! A plébános — természetesen — nem segíthet. A mátkapár és násznép szerencséjére a plébánosnak egy „kövér ur” vendége volt, ki azt tanácsolta a násznépnek, hogy menjenek fel még egyszer az anyakönyvezető urhoz, hivatozzanak ő reá, s ha erre sem kel fel betegyábol, jöjjenek le hozzá, majd ő segít a bajukon. A főlegény s a násznép szót fogadott, a jegyzői írnoknak átadták a „kövér ur” izenét, ki is erre maga ment le Morphus karjai között szendergő főnökéhez, s nem tett bele tíz perc s a nagy beteg anyakönyvezető ur összeadta a mátkapárt; a készen váró lelkes rájuk adta az áldást, fáraó fekete utódai ráhúzták a „Rakócit” s a már-már elcsúszott násznép szívében áldva az ismeretlen „kövér ur a t” vídaman ült le a lakomához. Tőlünk telhetőleg kedélyeskedtünk eddig; de talán jó lenne, ha a szerencsi járás főszolgabírája komolyan venné az esetet. Mert — ha már Mádon a hivatalos órák pontos betartásával, illetve be nem tartásával a kutya sem törődik, — az még sem járja, hogy egy anyakönyvezető a saját maga kitűzte határidőt, — mert neki az éjszakát át mulatni tetszett — ily fontos esetben ne tartsa be, s a távolból összesereglett nász lépet s házasulandókat kitegye annak, hogy a mint jöttek, menjenek vissza.

— **Vesztett kutyák garazdalkodása.** A tokaji járáshoz tartozó községekben egy idő óta napirenden van a vesztett kutyák garazdalkodása. F. hó 19-én Bodrogszadány községben egy gyermekét harapott meg az arcan és mellén egy vesztett kutya, f. hó 20-án pedig Tokajban egy felnőtt fiut. A járási főszolgabíró ság mindkét megmar egyént azonnal felküldte Budapestre beoitás és megfigyelés végett. Ezen szomorú dolgoknak az oka, mint tudósítónk írja, hogy az előjárások nem járnak el kellő szigorral az elrendelt ebzárlatok betartása körül. — Miután e hó folyamán macskák és sertészek is kiűtött a vesztőség, a tokaji járás főszolgabíró sága felhívta a járási m. kir. állatorvost, hogy azon mulasztó községi előjárókat, a kik az ebzárlati szabályok elreletet és az erre vonatkozó főszolgabírói rendelkezéseket be nem tartják, szigorú feyelmi büntetés végett azonnal jelentse be! Bizony ezen szigorú eljárás nagyon szükséges a közönség érdekében!

— **Dunky főverek** és és kir. udvari fényképeseknek rendes 2 heti kirándulásokon kívül, ami legközelebb július hó 2-án és 3-án lesz, egy állandó megbízottjuk van itteni mű-

termükben és így levételek minden nap eszközlötnek.

— **Rendkívüli alkalmat nyújt minden hölgynek,** ki a fővárostól távol lakik a Wiener Moden Union, Böcs L., Schottenring 19, mely kívánatra költség nélkül és díjmentesen megküldi gazdag ruhaszövet mintagyűjteményét, miáltal minden hölgy azon kellemes helyzetbe jut, hogy magát a divat felől tájékozassa és a mellett elegánsan, olcsón és divatosan öltözködhessen.

— **Hasznos tudnivalók.** Az orvos-tudomány tanítja, hogy az egészséges emberi szervezetnek naponta egy liter vizre van itatul szüksége. Ez a víz szolgál ugyanis a bevett ételek hígítószereül. E nélkül ugyan is a szervezet a megemésztett táplálékokat hasznosan feldolgozni nem tudja. Minthogy azonban a táplálékokkal a gyomorba minden esetben igen sok és különböző betegség csirája is bejut, fontos, hogy itatul olyan vizet használjassék, mely baktériummentes legyen, tehát azon csirák nem szaporítsák, másrészt a táplálékokkal bevett baktériumokat a gyomornak megölni segítse s végül, hogy a víz a gyomrot ne rongálja. Be van igazolva, hogy ilyen célokra a mohai Agnes végtelenül alkalmas, mert teljesen baktériummentes. Másodsor, minthogy szénsavat tartalmaz, a baktériumok mérgező hatását lerontja. Es végül, minthogy a gyomrot alkalmasan izgatja, egyrészt étvágyat csinál, másrészt bőséges elválasztást okozza azon gyomorvedveknek, melyek azon kártékony baktériumokat megölik. A mohai Agnesviz fogyasztását különben is főként tavasszal, kiváltképpen lehet ajánlani. Ekkorra ugyanis a téli nehézségtáplálkozás után a gyomor nagyon is megkívánja a gyomorjavítót. Másrészt ekkorra esik a legtöbb fertőző betegség, a mitől a mohai Agnesforrás a gyermeket és felnőttest biztosan megóvja. Gyermekéknél ilyenkor mutatkoznak az angol-kór tünetei, a melyeket a mohai Agnes viz mézszartalmánál fogva megszüntet s végül tavaszra esik a legtöbb szülés, tehát ilyenkor van a legtöbb szoptatás asszony is, a kiknek a mohai Agnes forrás fogyasztása azért fontos, mert ez a víz a tejelválasztást nagyban fokozza. Haztartások számára nagy üvegekben a mohai Agnesforrás különösen olcsón kapható.

— **Hogyan tisztítják és tartják jó karban a lábbelit?** A Selle és Kary cég által gyártott „Fredin”-nel úgy fektek, mint színes cipőket a legjobban lehet tisztítani és jó karban tartani. Ezen szer minden hasonló szert jóságban és használhatóságban felülmúl és mindamellett a legolcsóbb áron beszerezhető. A „Fredin” a lábbelit nemcsak széppé, fényessé és csinosít teszi, hanem használata által a bőr is tartósabbá válik. Egy doboz „Fredin”-nel egy pár cipőt három hónapig lehet tisztítani s a cipő kétszer annyi ideig tart, mintho más szerrel tisztították volna.

IRODALOM.

— **Magyarország legkedveltebb és legerjedtebb lapja** ma kétségtelenül a Pesti Hírlap. Legkedveltebb, mert jó ellenzéki szellemű, minden irányban független, szókimondó, demokrata elvű újság; legerjedtebb, mert napról-napra legnagyobb terjedelemben, minden más lapnál gazdagabb tartalommal jelenik meg, tehát legjobban megéri az árat. Nagy elterjedtsége folytán a hirdetőközönség is legtöbb hasznát veszi, amit bizonyít hirdetéseinnek köztük az apró hirdetéseknek rendkívüli mérőben való felszaporodása. Szinte fölösleges is hat felhívni ily lapra t. olvasóközönségünk figyelmét. Inkább csak azt tesszük, mert a szerkesztőség a félévi forduló alkalmából a jövő negyedre a nagyon kedvelt amerikai bűnügyi regények mellett érdekes eredeti regényt is helyez kiállításba: meg, hogy figyel-

meztessük arra a körülményre, hogy aki — habár havonként is — júlistól kezdve félévnyi egyfolytában nem tartja a lapot, élcsik a Pesti Hírlap közismert és közkedvelt karácsonyi ajándékától: a Pesti Hírlap nagy képes naptárától, mely évről-évre gazdagabb tartalommal és szebb kiállításban jelenik meg. Van a Pesti Hírlapnak más kedvezménye is: a Divat Salon, ez a pompás és kitűnően szerkesztött divatlap hölgyeknek, melyet a Pesti Hírlap előfizetői feláron rendelhetnek meg. Ha még megmilitjük, hogy a lap nagyszámú rendes rovatait a közhagyomány Kertészet rovatallal gazdagította, már csak az marad hátra, hogy t. olvasóink figyelmébe és pártolásába ajánljuk e kitűnő napilapot a félévi letelés alkalmából. A Pesti hírlap ára egy óra 2 kor. 40 fillér, 2 óra 4 kor. 80 fillér, negyedévre 7 kor. félévre 14 korona. A Divat Salonnal együtt negyedévre 9 kor. félévre 18 kor. A kiadóhivatal, honnan mutatványszámokat is lehet kérni: Budapest, V., Váci-körút 78.

KÖZGAZDASÁG.

* **A mezőgazdák és az önálló vánterület.** Mult cikkünkben azt fejtegettük, hogy az önálló vánterület letésítése esetén az ipar nagy mértékben fel fog lendülni s az iparosok anyagi helyzete ugyanis arányban javulni fog. Jelen cikkünkben azzal akarunk foglalkozni, hogy haszon vagy kár fog-e hiarámlani a mezőgazdákra az önálló berendezkedés folytán?

Mi határozottan azt valljuk, hogy haszon. Még pedig kétféle: erkölcsi s anyagi haszon. Mert az önálló vánterület letésítése nemcsak gazdasági természetű kérdés, hanem politikai is. Ha Magyarország fölláthatja az ország határain a vámsorompókat, akkor a külföldnek is tudomást kell vennie arról, hogy Magyarország egy különálló, független állam, mely politikailag senmiféle idegen hatalomnak alávetve nincsen. És ha a gazdasági különválás megtörténhetik, akkor a nemzet vagyonosodásával, jólétének emelkedésével arányosan a mostani közös külügy, hadügy és pénzügyi kétféle választása is bekövetkezik. Ez pedig oly nagy nemzeti vívmány, a nemzeti élet előhaladásában oly nagy lépés, melyért az áldozatot, ha ugyan szükséges lesz ilyet hozni, szívesen megadja a magyar gazdasáradalom, melyben a nemzeti eszme a legütözotesben lobog s a mely a nemzeti függetlenségért küzdő lelkes sereg derékhadát képezi.

Mert tudnivaló, hogy a közös ügyek összekapcsolója az a közös vánterület, mely gazdaságilag elnyomja, tönkre teszi, gyarmat sorsára juttatja hazánkat, mely erőben, javakban lefogó és elszegényedtetten nem tud az osztrák követeléseknek ellenállni.

Mult cikkünkben kifejtettük, hogy miként tette és teszi tönkre a vánterületen hejövő selejtes osztrák gyári termék a kisiparunkat, s miképp gyűri le az izmos osztrák gyáripar a m zsenge gyáriparunkat.

Ha azonban önálló vánterületünk volna, akkor a kisipart alkalmas vámtételekkel meg lehetne védeni az osztrák verseny ellen; nyers terményeinket az országban dolgoznak fel a hazai gyárak s az ezek után fizetett munkabérek honfitársaink jövedelmét szaporítanak és a munkabér meg vállalkozói nyereség után fizetett adó az államkincstár jövedelmét növelné, mi által a nagyadok egy részét fokozatosan le lehetne venni a kisgazdák, kisiparosok és kis-kereskedők vállairól.

Azzal izjesztetik a mezőgazdákat, hogy nem lesz akkor a gabonára vevő. Dehogy nem lesz! Ha másutt nem itt ez országban. Ha emelkek a gyáripar s munkát kap a felvidéki

meg ordélyrészi szegény nép, akkor a táplálóbó buza — meg rozs kenyert fogja enni, nem, mint mostani sanyaru állapotokban, a pulizskát s krumplit. De Ausztria most sem fizet többet, mint a mennyit gabonánkért más országban kapnánk. És ezután is meg fogja nekünk fizetni a világpiac árát, mert neki mindegy, hogy hol szerzi be szükségletét, de mindenesetre előnyös, ha közelben találja azt s a fő az, hogy jó legyen. A magyar buzáról pedig el van ismerve, hogy a legjobb minőségű.

De különben is a gazdák egy nagy része nem is termel annyit, hogy eladhasson, tehát ezekre néve a buza ár majdnem közömbös.

Ime egy kis számítás:

A gazdaságok összes száma hazánkban 2 millió 795 ezer hold. Ezek közül (Kossuth Ferenc által készített összeállítás szerint) 616 ezer gazdaság van egy holdon alul és 843 ezer van egy holdtól öt holdig. Annyi bizonyos, hogy az egy holdnál kisebb meg nem termi még azt a kenyér terménymennyiséget sem, a melyre egy családnak egész évben szüksége van. Az összes mezőgazdák egy ötöd része (22 %) van ilyen helyzetben.

Az öt holdig terjedő hirtok nagy nehezen megtermi azt, a mire egy családnak szüksége van, de eladni való belőle ugyancsak nem marad. Az összes mezőgazdák egy harmada (30%) van ilyen állapotban. — Tehát olyan, a ki nem adhat el sem kenyérméretet, sem előjóságot, az összes mezőgazdáknak több, mint fele. (52%) Ezekre néve teljesen közömbös a nyertermények piaci árai. Csak akkor vannak ezek érdekelve, ha nincs termésük s drágán kell nekik megvenniük a kenyérre valót és a takarmányt; ebben az esetben azonban az ő előnyük az olcsóság, s nem a drágaság.

Az 5 holdtól 10 holdig terjedő birtok már eladni valót is termel, ha jó termés van. De ez a mennyiség sem megy mindig a piacra, hanem más életszükségletekért odahaza természetben kicseréltetik. Az ily helyzetben levő földbirtokosok az összes mezőgazdák egy ötöd részét képezik, (20%)

A fölsozoltak együttvéve az összes mezőgazdák 72%-át teszik ki s az elmondottak alapján világos, hogy Magyarország gazdátársadalmának több, mint 3/4 részét nem érinti az, hogy milyen ára van a nyerterményeknek, vagyis ezeknek semmi esetre sem okoz anyagi kárt az önálló vámterület létesítése, még akkor sem, ha igaz volna az, (pedig nem igaz) hogy az önálló vámterület a gabona-félék és egyáltalán a nyertermények árát lenyomná.

Marad a gazdák egy negyed része (28%) a kiket az árak hullámzása érint; de ezek közül is csak a 100 holdon felüli birtokosok vannak erősebben érdekelve a kiknek száma mindössze 20 ezer, tehát az összes gazdaságoknak nem is egy egész, hanem csak 0.88%-a van az ő birtokukban.

Ha pedig föltételezzük azt az, (alig bekövetkező, de legrosszabb) esetet, hogy az önálló vámterület ennek a 20 ezer embernek ártani fog, még akkor is meg kell valószínűsíteni. Mert ha 18 millió embernek hasznára, javára és az egész nemzetre üdvére van valamely intézmény létesítése, akkor azt nem szabad elodázní egy elenyésző kisebbség kedvéért.

Ez a kisebbség azonban különben sem érzi meg az esetleges kisebb jövedelemből beállható károkat. Többnyire a nagybirtokok, hitbizományok urai ők, kiknek majdnem közömbös, hogy évi 50—100 ezer korona helyett csak 45—90 ezer korona lesz a jövedelmük.

De mi azt mondjuk, hogy még ezeket sem fogja veszteség érni az önálló vámterület behozatala esetén, ha az okszerű gazdálkodás kényszerű alatt a belterjes gazdálkodásra térnek át a külterjes gazdálkodási rendszer-

ről s ha a mezőgazdasági ipari szélesebb térre kiterjesztik s nem csak gabona-félék termelésére, hanem kereskedelmi cikkek (recept, len, kender stb.) nagyobb területen való művelésére fogják a fősúlyt fektetni.

Ezt pedig a saját érdekekben nemcsak a nagybirtokosok, hanem a közép- és kisbirtokosok is meg fogják eslekedni, nemcsak a verseny kényszerítő hatalma következtében, hanem saját jóléti előmozdítása és vagyonuk gyarapítása végett, vagy hogy megjárják állítani, hogy az önálló vámterület ép oly hasznára lesz a mezőgazdaságnak, mint az iparnak; mind a kettő virágzásnak fog indulni, föl fog lendülni, az azzalak foglalkozók pedig vagyoni jólétre fognak szert tenni.

Fehér Márton.

— **A burgonyatermés fokozása.** A burgonya úgy is mint emberi táplálék, úgy is mint takarmány, úgy is mint ipari feldolgozásra alkalmas gumó egyike legbecsebb gazdasági növényeinknek. A krumplival beültetett terület évről-évre emelkedik és ma már alig van oly gazdasága az országban, melyben burgonyát kisebb-nagyobb mértékben ne ültetnének. Százszázuk rug azon családok száma, melyeknél a kedvező krumpliszület biztosítja nemcsak a megélhetést, a mindennapi kenyeret, hanem az anyagi fennmaradást, sőt gyarapodást is. Ily viszonyok között annál különösebb, hogy azért burgonyavetéseink a legtöbb gazdálkodó nem részesülnek oly gondozásban, milyent azok megérdemelnének. Évről-évre látható, hogy július havában a burgonyabokrok száradni kezdenek és a legtöbb gazda ezen idő előtti elfonyadást egyszerűen a nap hevénél tulajdonítván, annak közlebbi okait nem kutatja, a baj kulforrását elrekeszteni meg sem kíséri. Pedig ezen idő előtti száradás nemcsak a terménymennyiséget lényegesen csökkenti, hanem a minőséget is rontja. De ugyan hányan gondolnak nem csak kiszáradásuk, de középirtokosaik és uradalmaink közül arra, miképen lehetne a burgonya keményítőtartalmát fokozni, holott közüdomásu, hogy ettől függ a krumpli tápláló értéke és ipari jelentősége egyaránt? Gazdáink egyszerűen megelégszenek a tény konstataciójával, de nem kutatják, hogy miképen lehetne a bajon segíteni. Hisz birtokosainak legtöbbje előtt ismeretlen, hogy a bokrok száradását, a gumók törpességét és keményítőhiányát egy évről-évre visszatérő veszedelmes betegség, a burgonyavész idézi elő, melyet egy Phytophora infestans nevű gomba okoz. Holott ezen gomba ellen feltétlenül biztos védekezési eljárást nyújt a rézgálicoldattal való permetezés. De ugyan hányan vették fel gazdáink közül ezt a permetezést a burgonya rendszeres évi munkálatai közé? Igen kevesen és ezáltal megfosztják magukat a burgonyavész leküzdésével járó kettős haszontól, a termés lényeges emelkedésétől és a gumók keményítőtartalmának fokozásától. A magyaróvári gazdasági akadémián növénykörtányi állomásán évek során át folytatott kísérletek*) minden kétséget kizárólag igazolták a külföldi szakemberek és tudományos intézetek azon tapasztalatait, hogy a rézgálic és mészkövetek oldata feltétlenül biztos védelmet nyújt a burgonyabetegség ellen. De igazolták azt is, hogy a lúzilag készült keverékek és egyéb a legkülönbözőbb néven forgalomba jövő rézgálic-praeiparatumok közt a legkifejlesztettebb sikereket a dr. Aschenbrandt-féle bordói porral lehet elérni. Ezen anyag nemcsak a rézgálic és mésznek minden közömbösített és másnégy pillanat alatt elkészíthető oldatát adja, hanem rendkívül tapa-

dásával oly védelemben részesíti a burgonyát, hogy perméjét tartós eső sem tudja lemosni. Ezen kitűnő szer hazájában is gyártatik és a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” hozza forgalomba, s így termelőinknek könnyű módjukban van ezen szert rövid úton saját szükségletükre beszerezni és felhasználni. Burgonyapermetezéshez 2 százalékos oldatot használjunk, vagyis egy hektoliter vízben oldjunk fel 2 kilogramm bordói port. Ily módon egy permetezéshez kat. holdankint 4—6 kilogramm por szükséges. Miután a siker biztosításához kétszeri permetezés ajánlatik (az egyik június végén, a második julius második felében), ennél fogva egy hold okszerű kezeléséhez 8—12 kg. bordói por kell 5 és fél és 8 korona árban, míg a többi költség (vízhordás, napszám 2—3 K.-ra rughat). Így az összes kiadás lefeljebb 12 K.-t tehet ki holdankint, amivel szemben a termésként holdankint 5—15 mmászt szokott kitenni. Így a jobb minőség és nagyobb keményítőtartalom figyelembe nem vételével is a tiszta haszon 20—40 K.-ra becsülhető. A permetezés mikéntjére nézve részletes felvilágosítást nyújt a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete utján (Budapest, V., Alkotmány-u. 31.) beszerezhető füzet a „A burgonyavészről.”

A szerkesztőség üzenetei.

L. K. Levelezőlappját megkaptuk. Levél ment,

Kiadótulajdonos:

LANDESMANN MIKSA.

Nyilt-tér.

Szegkivalóbb és legelterjedtebb

ásványvizek a

Polenai (uradalmi jelzéssel)

Szolyvai

Szohi Erzsébet

Elsőrangú asztali és gyógyvizek.

Kapható minden jobb kereskedésben.

Szolyva Hársfalva
gyógyfürdő

MAGYAR GLEICHENBERG
(Bereg megyében.) Vasuti állomás.

Gyógyeszközök: hidegvízgyógyintézet, vasas és égvényes savanyuvíz és fürdők, sós és fenyőbelégzési intézet, villany massage. Állandó fürdőorvos, Gyógyszertár. Kitűnő ellátás és lakás. Mérsékelt árak. Idény: májustól októberig. Az ujonnan épült „Erzsébet szálloda” a legfényesebb berendezéssel már folyó évi tírdőidényben megnyílik. Prospektussal és egyéb felvilágosítással szivesen szolgál

A fürdőigazgatóság.

Egy ügyes fiatal ember szépírással azonnal felvételt, ügyvédi irrodába jártas előnybe részesül. Ajánlat a fiatal erő jelleg alatt a kiadóhivatalba küldendő.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert eskalis a természetes szénsavvas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer Elsősorban a mohai

ÁGNES

forrás mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olesó savanyúvíz; dús szén-savtartalmú fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomorlegős és húgyveszvi betegségeknek. Azért tehát

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha égványvíz, bél- és légszűrőtől szabadulni akarunk. Dr. Kéty.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk. Dr. Kövér.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha égványvíz és emésztiel zavarok állanak be. Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha májpankoll és sárgaságtól szabadulni akarunk. Dr. Glaas.

Híztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szén-savval telített vizet, sőt a szódavíz-nél is ocsobban adja, hogy az Ágnes-forrás vizét a legszűrebb ember is könnyen megszerezhesse.

Kedvelt borvíz. Kedvelt borvíz. Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Kizárólagos fűrésztár Sátoraljaújhely és környékére

Malársch György utódnál

ugyanítt igyony kapható az Ágnes-forrás díszes kivitelű ismertető füzet

Valami Baum Henrik nevű ur magát vésnöknek nevezi, megrendeléseket fogad el stb. A magam és a közönség érdekének megóvása végett ezennel nyilvánosságra hozom, hogy Baum ur a vésnökséget soha sem tanulta, a fölveit munkákat nem ő végzi el, valamint megemlítem, hogy egész Zemplén vármegyében egyedül én vagyok az, ki a vésnökséget kitanultam s az e szakmába vágó munkákat magam végzem.

Sátoraljaújhely, 1905. jun. 16-án
Herz Dávid.

Kérjen csak

SELLE & KARY FÉLÉ

FREDIVA

legjobb tisztítószert minden finom lábbell számára

sárga és fekete színben

Különbösen ajántható Boxcaif, Oscarina, Chevre-aux és Lakkcipők számára

Bécs, XII.1.

Gyümölcs és szőlő sajtók

„HERCULES“ folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályozóval a legmagasabb munkaképesség garantálva.

Hydraulikus sajtók különösen magas nyomás és nagy munkaképesség elérésére **Szőlő és gyümölcs zúzó és bogó morzsolók.**

Teljesen felszerelt szűretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők, aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs-vágó és hámozó-gépek, legújabb szerkezeti szabad. önműködő „SYPHONIA“ fa és szőlővessző permetezők, a szegecs és tormács valamint a vértetű kiirtására; szőlő ekék.

A legjobb **VETŐGÉPEK** Mayfarth Ph. és Társa „Agricola“ (tolóvetőkerék-rendszer) vetőgépei.

Mindenmű mag- és különböző magmennyiség számára váltókerékek nélkül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind amellet a legolcsóbb ár által fűnnek ki. A lehető legnagyobb munka, idő- és pénzmegtakarítást teszik lehetővé. Különlegességeket széna és arató-gereblyék, széna-forgatók, széna- és szalma-prések kézi használatra, kukorica morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek, boronákban és takarmánykészítésre szolgáló gépeket a legújabb rendszer és jótállás mellett gyártanak és szállítanak

Mayfarth Ph. és Társa

gazdasági gépgyárak, vasöntődék és ekegyárak.
Bécs, II/1. Taborstrasse 71.

Kitüntette több mint 500 arany, ezüst éremmel stb., az összes nagyobb kiállításokon.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Képviselők és viszont elárúsítók kerestetnek

Mészkereskedők, építésszek és építetők figyelmébe.

Alulírott részvénytársaság igazgatósága ezennel közölni teszi, hogy **Ladamóc** község határában, Ladamóc és Szőlöske községek között az ugynevezett **Bábahegyen** levő telepén ujonnan épített mészeget kemencéiben az üzemet megkezdte és szakadatlanul folytatja.

A megrendelések a legpontosabban teljesítettnek és vidékről szekeren érkező vevőknek a mész a telepen henteenként háromszor: hétfőn, szerdán és pénteken lesz kiszolgálva.

Különösen felhívjuk itten a t. vevőközönség figyelmét arra, hogy telepünkön a mészet a legpontosabban hűmérlegesen mérlegeljük és így vevőink a sulyban károsodást nem szenvednek.

Megrendelések alulírott részvénytársaság irodájához Sátoraljauhely (Kazinczy-utca) intézendők

Felhívjuk itten még a t. vevőközönség b. figyelmét meszünk kitűnő minőségére, mely nagy kötanyag tartalmánál és szaporaságánál fogva hazánk legértékesebb mészanyagának e gyike.

Sátoraljauhely, 1905. május hó.

Zemplén-Ladmóczi mész és agyagipar r. t. igazgatósága.

~ Könyv- és papirkereskedésünket, ~
könyvnyomdánkat

folyó évi május hó 1-étől

a Rákóczi-utcában lévő Róth (Rácz)-féle házba

~ Nagy Ferencz mellé ~

helyeztük át.

Sandesmann Miksa és Társa.

Tintával telt amerikai tollszár drbjá 2 K.-ért kapható
Sandesmann Miksa és társa könyverkereskedésében Rákóczi- és Kazinczy-utca sarkán levő házban.

5829—kü. 1905.

Árlejtés.

A sátoraljai helyi királyi ügyészség részére szükséges asztalok, szekrények, állványok, székek, lóczák stb. beszerzésére a 17651. I. M. V. 1905. számú engedély folytán 3916 korona költség keretén belül árlejtést hirdetek.

A szállítandó tárgyak mennyisége, azok mérete, anyaga, valamint a további szükséges adatok a sátoraljai helyi királyi ügyészség iktatóhivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az árlejtés 1905. évi július hó 27. napjának délelőtt 10 órájkor alulirott királyi ügyész hivatalos helyiségében fog megtartatni.

Az ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátott s lepecsételt ajánlatok „Ajánlat butorokra” felirattal ellátva 1905. évi július hó 27. napjának délelőtt 10 órájáig alulirott királyi ügyészségnél nyújtandók be s ezek tárgyalása ugyanazon napon s ha ez befeljezhető nem volna, a következő napon fog megtartatni.

Bánatpénzül a fenti összegnek megfelelő 5% - a, vagyis 195 kor. 80 f. készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban valamely adóhivatalnál letendő s az erről szóló nyugta a zárt ajánlathoz csatolandó.

Elkésletten vagy letétjegy helyett készpénzzel érkező ajánlatok, valamint pótajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Megjegyeztetik, hogy azon tárgyakról, a melyeknek értéke 50 koronát meghaladja, az ügyészségnél levő előírások s méreteken kívül más előírások, méretek esetleg rajzok is bemutatathatók s az anyagokra kikötetik, hogy azok hazai gyártmányok legyenek.

Sátoraljai helyi, 1905. június 17.

Dr. Somossy András, királyi ügyész.

Egy Seifert-gyártmányu, egy hónap óta használt, divatos kis

tekeasztal

eladó.

Tudakozódni lehet Herz Dávid vésnőknél Sátoraljai helyi.

Eladó ház.

Egy szép új ház, amely áll 3 kis lakásból, esetleg egy nagy 6 szobás lakással könnyen átalakítható tágas, kikövezett udvarral, még 10 évig adómentes, kellemes szép helyen elköltözés miatt igen előnyös feltételek mellett azonnal kiadó, vagy eladó. Hol, megmondja a kiadó hivatal.

Butorgyár

MAJOROS GYULA

asztalos mester.

Elsőze mplemgyepei gőzerőre berendezett asztalos műhely

Raktár:

Kazinczy-utca.

Sátoraljai helyi.

Gyár:

Csörgői-ut 737.

(szűk ház.)

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy gőzerőre berendezett

butor gyáramban

a kor igényeinek teljesen megfelelő butorokat gyártok. Raktáron tartok fűlő, ebédlő, szalon és uri szoba berendezéseket. Mindennemű asztalos munkát a legrövidebb idő alatt készítek.

Kérem a nagyrédmű közönség b. pártfogását kiváló tisztelettel

Majoros Gyula

asztalos mester.

Ajánlom kitűnő minőségű

asztali boromat

literenként 70 filléért.

Szabó Erzsébet

kis trafik.

Mindenféle ásványviz kapható.

Gép- és malomtulajdonosok figyelmébe!

Gépjavitó műhelyemben mindenféle gép és kazánjavításokat, hengerrovtakalást leggyutányosabban és a legrövidebb idő alatt eszközölök.

Tisztelettel:

Reismann Károly

Sátoraljai helyi, a Dohánygyár háta mögött.

Műfogakat és egész fogsorokat

kiválóan készít

Magyar Ferenc

fogtechnikus

Sátoraljai helyi, Kossuth-u 181

Eltört és nem jól illő fogsorok átalakítása 2 óra alatt.

Könyvnyomdánkban

egy tanuló felvétetik.

Prüdelmann Moritz
ol. szűkésnök
lakik: Deák-u. 819.

HIRDETÉSEK
felvételnek
kiadóhivatalban.

Schicht-szappan

„szarvas”

vagy

„kulcs”

jegygyel

legjobb, legkládósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrészektől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Minden gazdára nézve fontos annak ismerete, miképpen a burgonya-vész ellen, mely nem védekezzék a burgonya-vész csak a termés mennyiségét rontja, de a minőséget is befolyásolja.

A burgonya-vész leküzdésére a legalkalmasabb szer a

DR. ASCHENBRANDT-féle

BORDÓI-POR.

mely nemcsak biztosan megóvja a burgonyát ezen veszedelemtől, hanem termésműbbletet és a gumók keményítőtartalmának fokozását is eredményezi.

Ennélfogva a bordói porral való permetezés költségei többszörösen megtérülnek. Egy kat. hold burgonya kétszeri permetezéséhez (június és július hóban) összesen 8—12 kg. bordói por szükséges.

A bordói por ára:

50 kilogrammos zsákokban a kilogramm 68 fillér,

10 és 5 kilogrammos zsákokban 72 fillér, valamint 2 kilogrammos dobozokban a kgr. 73 fillér

Megrendeléseket elfogad, a burgonya-vészről szóló részletes ismertetést és használati utasításokat díjmentesen küld a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”

Budapest. V., Alkotmány-utca 31. sz.

A por kapható és megrendelhető: Fogyaszt, és értékl. Szövetkezetenél Sárospatak; Klein Emilnél Tarczal; Krauss Jenőnél Monok; Steinfest D.-nél Királyhelmecc.